

ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2566

ประเภทเครื่องรัก (งานประดับลายปิดทอง)

The Master Craftsmen in 2023

Categorized in lacquering

(Gold-plated Decoration)

นายทรงเกียรติ สว่างแสง

จังหวัดสิงห์บุรี

Mr.Songkeit Sawangseng

Singburi Province

นายทรงเกียรติ สว่างแสง ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2566 ประเภทเครื่องรัก (งานประดับลายปิดทอง)

Mr.Songkeit Sawangseng
The Master Craftsmen in 2023
Categorized in lacquering (Gold-plated Decoration)

การทำงานศิลปหัตถกรรมนั้นมิใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเครื่องรัก ประดับลายปิดทอง ทั้งเรื่องเทคนิคขั้นตอนในการทำงานต้องใช้เวลานาน และต้นทุนของวัตถุดิบทำให้ช่างฝีมือด้านนี้ลดน้อยลงลงไปทุกวัน แต่สำหรับนายทรงเกียรตินั้นเมื่อได้ทำงานแล้วมีความสุขเมื่อเห็นผู้ได้รับผลงานไปเห็นคุณค่า เห็นเด็ก ๆ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ให้นำไปประกอบเป็นอาชีพเสริมมีรายได้จากการทำงาน สามารถยังชีพได้ จึงทำให้เป็นแรงบันดาลใจผลักดันให้มีร่างกายแรงใจที่จะอนุรักษ์สืบสานและพัฒนางานประดับลายปิดทองต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ

“มีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์ และเผยแพร่ผลงานประดับลายปิดทองให้ยังคงอยู่สืบไป”

“The intention is to preserve and disseminate the work that is decorated with gilded designs to be retained for good.”

Making arts and crafts is not easy, especially in lacquering with a gilded pattern. The work process takes a long time, and there is the cost of the raw materials. Thus, there are less artisans who work on this art.

However, Mr. Songkeit is still happy when working, especially when he sees the person who has received his work recognize the value. This includes seeing children who have passed on their knowledge to become a supplement job and earn money to survive. It inspires him to conserve and continue to develop gilded ornaments without any discouragement.

ตะลุ่มโบราณที่ได้รับเป็นมรดกจากบรรพบุรุษ

An ancient basin inherited from the ancestors.

นายทรงเกียรตินั้นได้รับส่งต่อผลิตภัณฑ์ “ตะลุ่ม” เป็นมรดกมาจากบรรพบุรุษคือคุณทวด แต่แรกนั้นไม่ทราบว่าสิ่งนั้นคืออะไร จนกระทั่งไปศึกษาผู้รู้พบว่า เป็นงานโบราณ เป็นงานประดับลายปิดทอง ต่อมาจึงได้สนใจศึกษาเพิ่มเติมและไปเรียนรู้ฝึกฝนจากครูบาอาจารย์ด้านปิดทองประดับลายหลายท่าน จนสามารถทำเป็นตะลุ่มหรือเทียบตามแบบโบราณได้ จากนั้นจึงได้สร้างสรรค์ผลงานชนิดอื่นๆตามมา โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับยุคสมัยตามลำดับ

Mr. Songkeit has passed on the product “Ta Lum” as an inheritance from his great-grandfather. At first, he did not know what it was until he went to study. He found that it was an ancient work. It was decorated with gilded patterns. Later, it became interesting for him to learn more and get trained by many teachers in this field of arts until he could make a Ta Lum or a basin in the old-fashioned way. After that, he also made other types of works accordingly, with the format adjusted to suit the era, respectively.

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

ด้วยเหตุที่งานประดับลายปิดทองไม่พบว่ามีทำอย่างแพร่หลายนัก โดยเฉพาะการทำเป็นอาชีพ เนื่องจากประโยชน์ใช้สอยน้อยลง คงมีไว้ใช้ในงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา พบในวัดในพระราชวังเท่านั้น และปัจจุบันช่างที่ทำงานแขนงนี้พบที่จังหวัดสิงห์บุรีเท่านั้น จึงถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ นายทรงเกียรติ จึงต้องการอนุรักษ์และรักษา งานศิลปหัตถกรรมประเภทนี้ไว้ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และคงอยู่ต่อไป

แนวทางในการอนุรักษ์จะยึดหลัก“อนุรักษ์ของเดิม เพิ่มเติมผลิตภัณฑ์ใหม่”เนื่องด้วยยุคสมัยเปลี่ยนไป ช่างทำงานด้านนี้จึงต้องมีการปรับตัวและพัฒนา เพื่อให้สามารถยังชีพได้โดยการปรับรูปแบบจากเดิมมีการพัฒนาในเรื่องของรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า เช่น ทำเป็นภาชนะหรือพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์โดยสอดแทรกงานประดับลายปิดทองลงไปในผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อจะอนุรักษ์งานให้คงไว้

Conservation and inheritance of the wisdom

The work of gilded pattern decoration is not widely done, especially as a career due to the reduced utility of the products. Most of the time, they are used only in work related to Buddhism. They are found only in temples and palaces. At present, technicians working in this field can only be found in Singburi province. It is, therefore, considered as a unique work. As such, Mr. Songkeit wants to conserve and maintain this type of handicraft to become more known and continue to live.

The guidelines for conservation will be based on “Conservation of the original add new products” due to the changing times. Technicians working in this field therefore need to adapt and develop to be able to survive by adjusting the format from the original. There is development in terms of the product’s form to meet the needs of the customers, such as making a container or developing the product by inserting gold leaf decoration into that product to preserve the work.

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

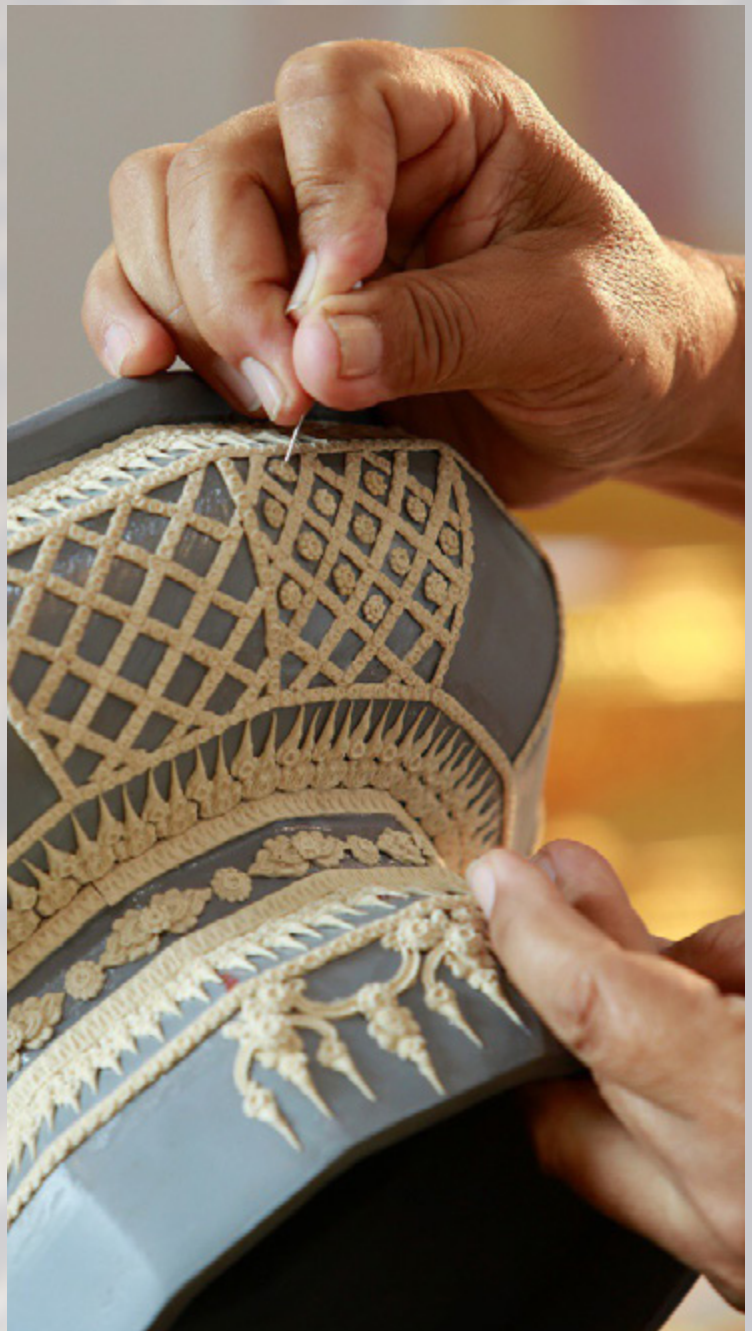
การทำงานเครื่องรัก เป็นงานที่แฝงไว้ด้วยภูมิปัญญาที่สืบทอดมาแต่โบราณแต่ละขั้นตอนมีความยากต้องอาศัยความประณีต หรือแม้กระทั่งการค้นคว้าทดลองของช่าง เช่น การใช้รัก เป็นต้น

เริ่มต้นจากการเตรียมหุ่นที่จะทำเช่น ตะลุ่ม เตียบ บุษบก ฯลฯ ยกตัวอย่างไม้ที่ใช้ทำหุ่น เช่น หวาย ต้องขัดหุ่นเพื่อให้พื้นผิวเรียบ โดยการใช้กระดาษทรายและสีโป๊ว ซึ่งต้องทำให้ผิวเรียบเนียนเพื่อสะดวกในการทำขั้นต่อไป การเตรียมติดลายจะต้องกดพิมพ์ลายจากแม่พิมพ์แล้วติดลายลงบนหุ่นด้วยกาจจนแล้วเสร็จ ซึ่งบางลวดลายอาจมีลักษณะเป็นชิ้นเล็กๆ ต้องใช้ความพยายามและความอดทนของช่างอย่างมาก

Wisdom reflecting craftsmanship skills

Working with a lacquer and gliding machine, it is a hidden work with wisdom that has been inherited since ancient times. Each step is difficult, as it requires refinement or even the technician's experimental research, such as using love, etc.

Starting from preparing the shapes to be made, such as Ta Lum, Tiap, Busabok, etc. For example, the wood used to make the shape, such as rattan, must be polished to make the surface smooth by using sandpaper and putty, which must make the surface smooth to facilitate the next step. Next, preparation is made to attach the pattern that must press the print from the mold. Then, stick the pattern on the shape with glue until completed. Some patterns may look like small pieces that require effort and a lot of patience by the technician.

Then, paint or spray over the attached pattern two-three times to coordinate the pattern with the shape to stick more tightly. When the paint is dry, then it is lacquered to prepare for gilding, which nowadays lacquer work is hard to find. It must be imported from abroad and is a natural raw material. The technician therefore has to find the right time to wait for the lacquer to dry. Otherwise, the gold will sink or dry. It has the effect of gilding in which these skills must be practiced until mastered. Nowadays, there are some alternative materials to adapt, such as paint. After the lacquer is dry and ready, it can be gilded by using the fingers to press the gold leaf together with the brush. The gold is then pressed and stuck all over the workpiece. The rubber lacquer will be a good binder. The gold is left to dry, then the enamel is applied and left until the enamel paint is completely dry.

ในสมัยโบราณนั้น หลังจากปิดทองเรียบร้อยแล้วจะเป็นการติดกระจกเกรียบ ซึ่งแต่เดิมนั้นจะนำเข้าจากประเทศจีนมีความบางมาก ต่อมากระจกรุ่นหลังๆมีความหนาทำให้ติดได้ยากต้องใช้เวลา จึงมีการเปลี่ยนแปลงเป็นวิธีการลงยาแทนการประดับกระจกหรือปีกแมลงทับ หรืออาจใช้วิธีการประดับเลื่อม นอกจากนั้นยังได้มีการพัฒนามาประดับคริสตัล พลอย หรือเพชรช๊าก ดังที่เห็นกันในปัจจุบัน ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการสร้างสีสัน และสร้างความสวยงามความมีเสน่ห์ให้กับผลงานมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากความงดงามของสีทองที่เปล่งประกายอยู่บนชิ้นงาน

จากนั้นทาสีหรือพ่นทับลายที่ติด 2-3 รอบเพื่อประสานลายกับตัวหุ่นให้ติดแน่นขึ้น เมื่อสีแห้งแล้วก็ลงรักเพื่อเตรียมปิดทอง ซึ่งปัจจุบันรักนั้นหาได้ยากแล้วต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และเป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติ ซึ่งแต่ละครั้ง รักแต่ละตันก็จะมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ช่างจึงจำเป็นต้องทดลองทุกครั้งเพื่อหาระยะเวลาที่เหมาะสมในการรอให้รักแห้งพอดี มิเช่นนั้นจะทำให้ทองจมได้ หรือแห้งเกินไปก็มีผลต่อการปิดทอง ซึ่งทักษะเหล่านี้ต้องฝึกฝนจนชำนาญ ปัจจุบันจึงมีการหาวัสดุทดแทนเพื่อปรับใช้บ้าง เช่น สี เป็นต้น หลังจากรักแห้งแล้วพร้อมก็สามารถปิดทองได้ โดยใช้นิ้วมือกดแผ่นทองพร้อมกับผู้กันกดทองให้ติดทั่วชิ้นงาน ซึ่งยางรักจะเป็นตัวประสานที่ดีรองจนกระทั่งทองแห้งแล้วจึงลงยาต่อทั้งไว้วางสีลงยาแห้งสนิท

In the old days, it was originally imported from China. It was very thin. Later, glass was thicker making it difficult to cut, taking time, so there was a change in the way of enameling instead of decorating the glass. As such, it would use the method of embellishment with sequins. In addition, it has been developed to decorate crystal gems or diamonds as seen today. These are all creative creations and beauty. There is more attractiveness to the work from the gold shining on the piece.

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

งานประดับลายปิดทองที่สร้างสรรค์โดยนายทรงเกียรติ นั้นยังคงอนุรักษ์การใช้ทองตีมืออยู่ตามแบบสมัยโบราณในการลงรักปิดทองอยู่ โดยจะใช้ทองบริสุทธิ์ 99.99 - 100% ซึ่งจะสังเกตได้จากสีที่ได้จะสม่ำเสมอทุกครั้ง และจะไม่ใช้สีวิทยาศาสตร์ ซึ่งทองที่ใช้ในความบริสุทธิ์หรือเปอร์เซ็นต์ทอง จะมีผลต่อสีสัมผัสที่ได้ออกมาจะแตกต่างกัน รวมถึงความสวยงามและความคงทนของผลิตภัณฑ์

นอกจากนี้ยังมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือ การทำตะลุ่ม และเตียบ ซึ่งมีผลงานเป็นที่ยอมรับ

Outstanding work identity

The gilded lacquer work created by Mr. Songkeit is still preserved by the use of gilded hand striking in the ancient way. It uses 99.99-100% pure gold, which can be observed from the color that is consistent every time. He also does not use chemical colors. The used gold is pure, and it affects the colors. The result would shine differently, thus increasing the beauty and durability of the product.

In addition, there is a distinctive identity; namely, making Ta Lum and Tiap, which the work is well accepted.

ผลงานสำคัญๆ ที่มีความโดดเด่นที่สร้างความภาคภูมิใจ

เตียงประดับคริสตัล : นายกรัฐมนตรี นำไปถวายแด่ท่านกษัตริย์จิกมีฯ แห่งประเทศภูฏาน

เตียง : มอบเป็นของที่ระลึกให้กับนางอองซาน ซูจี

Outstanding and proud achievements

Crystal embellished bed : The Prime Minister presented to King Jigme of Bhutan.

Tieb : Given as Tiap : Given as a souvenir to Aung San Suu Kyi.

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

นายทรงเกียรติได้มีการถ่ายทอดให้คนในครอบครัว ภรรยา บุตร และคนใกล้ชิด โดยได้มีส่วนร่วม และฝึกการทำงานร่วมกันมาตลอด ซึ่งปัจจุบันบุตรสาวมีความตั้งใจที่จะเป็นผู้สืบทอดงานด้านนี้ต่อไป

นอกจากนั้นยังมีการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กนักเรียน ผู้ปกครองในชุมชน เพื่อใช้ในการของโรงเรียนและชุมชน ให้ชุมชนได้เห็นว่าเป็นแล้วใช้ประโยชน์ได้จริงและต่อมายังได้มีการฝึกสอนงานด้านนี้ให้กับเครือข่ายเพื่อให้เครือข่ายมีรายได้เสริมจากงานประจำ มีรายได้เพิ่มขึ้น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

Commitment to conserve and inherit arts and crafts

Mr. Songkeit has passed it on to family members, wife, children and close people with participation and practice working together all the time. At present, his daughter intends to continue to be the successor in this field.

In addition, there has been the transfer of knowledge to students, community people for use in school, and community affairs. This has let the community see that it can be done and can really be used. Later, there was also training in this field for the network, so that the network could have extra income from regular work. Consequently, they could spend their free time usefully.

อีกทั้งยังได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ไทยหัตถศิลป์เครื่องทอง ที่จังหวัดสิงห์บุรี ที่จัดสร้างอยู่ในอาคาร 3 ชั้น เพื่อใช้เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ในงานศิลปหัตถกรรมในการประดับลายปิดทอง โดยยินดีเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิควิธีการทำงานประดับลายปิดทอง โดยไม่มีค่าใช้จ่าย หรือหากมีผู้ที่สนใจที่จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็สามารถที่จะแวะเข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีการทำโมเดลสาธิตขั้นตอนการทำงานไว้ที่อาคารศูนย์การเรียนรู้ โดยในอาคารดังกล่าว ประกอบไปด้วย

It also initiated the establishment of a learning center for Thai handicrafts and goldware. In Singburi province, he has built a three-story building to be used as a source of knowledge in handicrafts in gilded pattern decoration by passing on knowledge, techniques, and methods of work decorated with gilded patterns without any charge. Alternatively, if they are interested in coming to study and learn on their own, people could stop by to visit and study on their own because there is a model to demonstrate the working process at the learning center. Within the said building, there are as follows:

ชั้น 2 เป็นห้องประชุม และมีการทำโมเดลขั้นตอนในการสร้างสรรคงานประดับลายปิดทองไว้ให้ผู้เข้ามาสนใจศึกษาเรียนรู้ รวมทั้งใช้เป็นห้องประชุม ฝึกอบรม หรือทำกิจกรรมเวิร์คช็อปได้ กรณีมีหน่วยงานหรือผู้ที่สนใจเข้ามาเป็นหมู่คณะ

The 2nd Floor is a meeting room and has a model of the process of creating gilded ornaments for those who are interested in studying and learning. It is also used as a meeting room, for training, or doing workshop activities in case there are agencies or people who are interested in joining as a group.

ภายในอาคารศูนย์การเรียนรู้ บริเวณ ชั้น 2 เป็นที่ใช้สำหรับประชุม อบรม ทำเวิร์คช็อป และการสาธิตขั้นตอนการทำงาน
Inside the learning center building on the 2nd Floor is used for meetings, training, workshops, and demonstrations of the work procedures.

ภายในอาคารศูนย์การเรียนรู้ บริเวณ ชั้น 3 เป็น Gallery รวบรวมและจัดแสดงผลงาน
Inside the learning center building on the 3rd Floor is a gallery that collects and exhibits the work.

ชั้น 3 เป็นห้องที่รวบรวมผลงานที่ได้จัดทำขึ้น (Gallery) เพื่อเผยแพร่ผลงานในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ ย่อยซึม หรือแม้กระทั่งผู้ที่ยังไม่เคยรู้จักงานศิลปหัตถกรรมด้านนี้ได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ต่อไป

ซึ่งแนวทางดังกล่าวข้างต้นที่ตั้งใจเปิดศูนย์การเรียนรู้ฯ นั้นเป็นการอนุรักษ์แบบทางอ้อม คือผู้ที่ไม่สนใจทำงานสืบต่อด้านนี้เอง แต่เมื่อมาได้เห็นผลิตภัณฑ์ที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ก็จะเริ่มรู้จักงานประดับลายปิดทองมากขึ้น หากวันใดที่มีความต้องการจะใช้ ต้องการเก็บสะสมก็จะย้อนกลับมา ซึ่งวิธีการนี้เองที่นายทรงเกียรติมุ่งหวังว่าจะทำให้มีผู้รู้จัก และสนใจที่จะสั่งงานด้านนี้เพิ่มมากขึ้น เพื่อกลับมาสนับสนุนช่างฝีมือด้านนี้ให้มีอาชีพยังชีพได้ จะได้ตั้งใจอนุรักษ์งานด้านนี้ต่อไป

The 3rd floor is a room that collects the work that has been prepared (Gallery) to publish it in various forms for those, who are interested in learning, visiting, or even those who have never known about this handicraft to study for further knowledge.

The purposes to open a learning center are an indirect conservation approach meaning those who are not interested in working in this field themselves. However, when seeing the products at this learning center, they would start to get to know more about gilded pattern decoration if any day there would be a need to use or collect this, it would return. It is this method that Mr. Songkiet hopes to make more people know and be interested in ordering work in this field. It is able to bring back the support to the craftsmen to have a career and livelihood, so that they would concentrate on conserving this work for the future.

เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ

- ได้รับเป็น OTOP 4 และ 5 ดาว จากกรมการพัฒนาชุมชน
- เป็นสินค้าเด่นของจังหวัด
- ได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปิน OTOP จากกรมการพัฒนาชุมชน
- มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ประเภทผลิตภัณฑ์ประดับลวดลายปิดทอง

Received Certificates or Awards

- Received as OTOP 4- and 5-stars from the Department of Community Development.
- A prominent product of the province.
- Selected as an OTOP artist from the Department of Community Development.
- Community Product Standards (CMU), Category of Products Decorated with Gilded Patterns.

“ตั้งใจที่จะให้ความรู้ พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้เห็นคุณค่า
เห็นความมานะอดทน ความรักในงานประติมากรรมปิดทองของช่างโบราณ
ที่สั่งสมความรู้กันมา ถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่ควรอนุรักษ์ยิ่ง”

*“I want to educate and develop new products for the new generation, so they
can see the value and the patience. The lacquer of gilded pattern decoration
of ancient artisans has accumulated knowledge, and it is considered a cultural
heritage that should be preserved.”*

ข้อมูลการติดต่อ

ชื่อ-นามสกุล : นายทรงเกียรติ สว่างแสง

จังหวัด : สิงห์บุรี

เบอร์ติดต่อ : 081-8184966

Line : 0818184966

Fb : เรือนไทยหัตถศิลป์ สิงห์บุรี

Contact information

Name-surname: Mr.Songkeit Sawangseng

Province : Singburi

Contact number : 081-8184966

Line : 0818184966

Fb: Ruen Thai Handicraft Singburi